

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Martiny Borovcové a soudců JUDr. Romany Novákové a Mgr. Ing. Borise Nypla ve věci

žalobců:

a) [redacted], narozená [redacted]
bytem [redacted], [redacted]

b) [redacted], narozený [redacted]
bytem [redacted], [redacted]

oba zastoupeni advokátem Mgr. Ing. Martinem Pintou
sídlem Mozartova 679/21, 460 01 Liberec

proti

žalovanému:

[redacted], fyzická osoba podnikající pod IČO [redacted]
sídlem [redacted], [redacted]
zastoupený advokátem JUDr. Vitem Biolkem
sídlem Ulrichovo náměstí 762, 500 02 Hradec Králové

o zaplacení 145 815 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Náchodě ze dne 25. 10. 2021 č. j. 60 C 76/2018-229

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobcům k rukám jejich zástupce náklady odvolacího řízení ve výši 30 718 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Okresní soud označeným rozsudkem uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 145 815 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení 9 % ročně od 21. 9. 2018 do zaplacení (výrok I) a dále nahradit k rukám zástupce náklady řízení ve výši 174 954 Kč (výrok II), vše do tří dnů od právní moci rozsudku.
2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli smlouvu o dílo, jejímž předmětem bylo provedení kompletní fasády včetně zateplení objektu bývalého mlýna s termínem předání díla žalovaným 31. 7. 2017 (dále jen „SOD“). Cena díla 834 269 Kč včetně DPH byla sjednána na základě položkového rozpočtu a mohla být zvýšena pouze s předchozím písemným souhlasem žalobců (objednatel). Práce započaly již před podpisem smlouvy, a to nejpozději od 6. 5. 2017. Smlouva o dílo, ač datována 5. 5. 2017, byla podepsána později (dne 13. 7. 2017 či 14. 7. 2017). Práce na předmětném díle prováděl pro žalovaného jako subdodavatel [REDAKCE]. Zhotovitel (žalovaný) byl povinen žalobcům předkládat soupis skutečně provedených prací jedenkrát za 14 dnů. Postupně došlo ke zpomalení prací a rozporům mezi účastníky stran účtovaných prací a materiálu. Na stavbě byly prováděny též vícepráce. V srpnu 2017 ukončil žalovaný provádění prací, stavbu opustil, aniž předal dílo. Dílo nebylo žalovaným dokončeno. Dopisem ze dne 7. 9. 2018 žalobci smlouvu písemně vypověděli. Ve smlouvě byla sjednána smluvní pokuta 0,05 % z celkové ceny díla bez DPH (715 451,30 Kč) za každý den prodlení žalovaného s realizací díla. Dne 6. 9. 2018 žalobci písemně vyzvali žalovaného k úhradě smluvní pokuty za prodlení v období od 1. 8. 2017 do 6. 9. 2018, tj. celkem 402 dnů v celkové výši 145 817 Kč, již žalovaný neuhradil. Následně v lednu 2019 žalovaný vyúčtoval žalobcům vícepráce v hodnotě 388 624,95 Kč.
3. Při posouzení důvodnosti požadavku žalobců na smluvní pokutu okresní soud vycházel z uzavřené smlouvy o dílo a pak z úpravy § 2586 an., § 2048 až 2051, § 1982, § 1987, § 586 o. z. Konstatoval, že se žalovaný při ujednané době plnění ocitl s realizací díla v prodlení, tudíž žalobcům za dobu prodlení vznikl nárok na smluvní pokutu dle čl. X bod 10.3 SOD. Termín ukončení díla včetně předání a převzetí byl stanoven na 31. 7. 2017 (čl. III bod 3.2), nebyl však žalovaným dodržen. Pak ode dne následujícího až do zániku závazku ze smlouvy o dílo výpovědi žalobců trval stav prodlení žalovaného. Podle koncepce smluvní pokuty v zák. č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, vzniká povinnost uhradit smluvní pokutu bez ohledu na zavinění. Právo na smluvní pokutu vzniká již porušením smluvené povinnosti bez ohledu na okolnosti a příčiny, které k porušení vedly. Vznik škody není podmínkou vzniku pohledávky na smluvní pokutu. Povinnost uhradit smluvní pokutu je vybudována na absolutním objektivním principu. Poukazoval-li žalovaný na čl. X bod 10.3 SOD, podle něhož zhotovitel není v prodlení s realizací díla, nebude-li mu poskytnuta dostatečná součinnost ze strany objednatele, přičemž o každém požadovaném termínu pro součinnost bude veden záznam ve stavebním deníku, pak takovou žádost stavební deník neobsahoval. A nesoučinnost žalobců vylučující prodlení žalovaného nelze spatřovat v tom, že žalobci před úhradou jednotlivých dílčích faktur žádali po žalovaném podle SOD řádné vyúčtování prací a nákladů. Nebylo prokázáno tvrzení žalovaného, že žalobci už nechtěli platit „vůbec“. Ještě v říjnu 2017 požadovali dokončení díla a i po skončení vzájemné komunikace stran trval závazek žalovaného k dokončení díla. Podle okresního soudu tedy nebylo prokázáno, že prodlení žalovaného s realizací díla bylo zapříčiněno žalobci.
4. K návrhu žalovaného na moderaci sjednané smluvní pokuty okresní soud uvedl, že s přihlédnutím k procentuální výši smluvní pokuty 0,05 % denně z celkové ceny díla bez DPH, důvodům zakotvení smluvní pokuty (bytová potřeba, žádost o státní dotaci), proporcionalitě sjednaných práv a povinností i postavení obou smluvních stran (spotřebitelé-podnikatel) pokládá smluvní pokutu za přiměřenou.

5. Poté se v souladu s ust. § 1982 odst. 1, § 1987 o. z. zabýval námitkou započtení, již vznesl žalovaný. Dospěl k závěru, že pohledávka použitá k započtení není dostatečně jistá ani určitá, tudíž k započtení způsobilá. Vycházel přitom zejména z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5711/2017 a ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 684/2020. Ke konkrétním okolnostem případu uvedl, že smluvní pokuta žalobců i pohledávka žalovaného na úhradu prací a víceprací sice vyplývají z téhož závazkového vztahu a týkají se týchž účastníků, avšak neodvíjejí se od téhož skutkového děje a jsou na sobě nezávislé. Žalovaný pohledávku z titulu nezaplacených prací a víceprací, u nichž není jasný druh, rozsah, materiál ani cena, uplatnil až v reakci na podanou žalobu. Je sporná existence i výše této pohledávky žalovaného, s níž žalobci rozhodně nesouhlasí. Vícepráce nebyly v rozporu se smlouvou písemně odsouhlaseny, v závazném rozpočtu ceny díla nebyly zahrnuty. Ke zjištění výše pohledávky by bylo nutno vést složité dokazování (výslech svědků, znalecké posudky, ...), což by nepřiměřeně protahovalo řízení o pohledávce na smluvní pokutu. Se zřetelem k uvedenému okresní soud nevyhověl dalším návrhům žalovaného na doplnění dokazování (č. l. 208 spisu). Uzavřel, že započtení nevyvolalo zánik obou pohledávek, neboť odporovalo ust. § 1987 odst. 2 o. z., a žalobě jako důvodné vyhověl.
6. Proti rozsudku podal odvolání žalovaný. Navrhl jej změnit a žalobu zamítnout, popř. zrušit a věc vrátit okresnímu soudu k dalšímu řízení. Zejména vytýkal, že okresní soud nesprávně posoudil námitku započtení pohledávky žalovaného. Žalovaný od počátku nesouhlasil, že by zjišťování kompenzability pohledávek nepřiměřeně zatěžovalo a prodlžovalo řízení. Navrhoval znalecký posudek k rozsahu a ceně provedených prací a víceprací mj. kvůli vyčíslení pohledávky. Okresní soud důkazní návrh zamítl, ač řízení bylo koncentrováno až posléze. A rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 5711/2017 a sp. zn. 31 Cdo 684/2020 vyložil proti jejich smyslu a žalovanému fakticky odepřel právo pohledávku prokázat. Dále, žalovaný nebyl v prodlení za situace, kdy žalobci jasně deklarovali, že za některé již provedené práce a za vícepráce nezaplatí. Tedy žalobci byli v prodlení s úhradou, což bránilo prodlení žalovaného i aktivaci předmětné smluvní pokuty. Okresní soud chybně vyložil rovněž č. XI. odst. 11.1 SOD, podle něhož pro případ výpovědi smlouvy mají být vyúčtovány skutečně odvedené práce včetně víceprací. Nadto veškeré vícepráce byly dohodnuty a provedeny před podpisem SOD. Podle žalovaného se žalobci nedovolali relativní neplatnosti započtení, jen sporovali pohledávku žalovaného. A pokud neplatnost započtení namítli až v závěrečném návrhu, okresní soud neměl k takové námitce až po koncentraci přihlídnout.
7. Žalobci navrhli potvrzení rozsudku. Tvzení žalovaného, že nebyl v prodlení s plněním díla, nemůže obstát. Žalovaný dílo nikdy řádně nedokončil a nepředal. Žalobci vylučují jakoukoli ústní dohodu o změně písemné smlouvy o dílo. Uhradili žalovanému práce vyúčtované dle odsouhlaseného soupisu prací a nad rámec ještě 73 000 Kč a 47 000 Kč. Žalovaný prodléval též s řádným vyúčtováním stavebních prací. Pohledávka žalovaného pak se týká odlišného skutkového děje a dle žalobců je nezapočitatelná. Žalovanému nemohl vzniknout nárok na úhradu jakýchkoli víceprací, když nebyly písemně odsouhlaseny, ani nebyl uzavřen písemný dodatek SOD. Rovněž žalovaný neprokázal, že mu nebyly uhrazeny nějaké práce provedené na základě smlouvy. Žalovanému nic nebrání domáhat se tvrzené pohledávky v samostatném řízení.
8. Krajský soud po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 201 o.s.ř.), obsahuje podstatné náležitosti (§ 205 o.s.ř.), je podáno oprávněnou osobou a včas (§§ 201, 204 o.s.ř.), přezkoumal napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se odvolatel domáhal jeho přezkoumání (§ 212 o.s.ř.). Přihlížel přitom i k důvodům, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o.s.ř.). Odvolání neshledal opodstatněným.
9. Okresní soud provedl důkazy v rozsahu potřebném pro právní posouzení věci. Tyto důkazy volně (podle své úvahy) hodnotil (§ 132 o.s.ř.) a výsledky hodnocení důkazů promítl do

svých závěrů o skutkovém stavu věci. Učinil tak správná (výše popsaná) skutková zjištění, s nimiž se ztotožňuje i odvolací soud. Pouze pro stručnost zde odkazuje na podrobné odůvodnění prvoinstančního rozsudku. A za správné pokládá též právní posouzení věci okresním soudem. K odvolacím námitkám žalovaného lze uvést následující.

10. V souzené věci účastníci ve smlouvě o dílo sjednali určitou dobu plnění žalovaného - dokončení a předání díla 31. 7. 2017 (čl. III SOD). Ke změně tohoto termínu nedošlo a žalovaný se od 1. 8. 2017 ocitl v prodlení s realizací díla. Současně na smluvních stranách bylo, aby případné změny, doplňky nebo rozšíření předmětu díla popř. vícepráce vždy upravily písemným číslovaným dodatkem, v němž dohodnou i případnou změnu termínu či ceny díla (k tomu viz čl. IV SOD). V poslední větě bodu 4.4. cit. článku bylo uvedeno, že bez uzavření dodatku k této smlouvě není možné zvýšení ceny díla a veškeré práce konané nad rámec předmětu plnění bez uzavření dodatku jdou na vrub zhotovitele (žalovaného). Cena díla 834 269 Kč včetně DPH byla určena na základě položkového rozpočtu a mohla být zvýšena pouze s předchozím písemným souhlasem objednatelů. Případné neodsouhlasené změny položkového rozpočtu nezbavovaly zhotovitele povinnosti provést dílo dle původního položkového rozpočtu, který byl nedílnou přílohou č. 1 SOD (bod 4.1. cit. článku).
11. Sjednanou smluvní pokutou byla utvrzena povinnost, aby žalovaný ve stanoveném termínu dílo jako celek řádně dokončil a předal žalobcům. Smluvní pokuta chránila zájem žalobců na dodržení tohoto termínu, aby mohl upravený a zateplený dům sloužit svému účelu a žalovaným zajištěné kompletní podklady umožnily žalobcům žádat o státní dotaci. Taktéž krajský soud pokládá s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti smluvní pokutu stanovenou procentuální denní sazbou 0,05 % z dohodnuté ceny díla (bez DPH) za přiměřenou. Žalovaný smluvní pokutu sjednal jako podnikatel (profesionál), do uplatněné výše narostla z důvodu trvání prodlení žalovaného s prováděním díla (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2019, sp. zn. 33 Cdo 5377/2017). Prodlení žalovaného nastalo objektivně, když nesplnil svůj závazek včas a řádně. Na právu žalobců na zaplacení smluvní pokuty za prodlení žalovaného s prováděním díla ničeho nemění ta skutečnost, že žalobci měli odmítat zaplatit žalovanému za další provedené práce a za vícepráce. I kdyby žalobci prodlévali s placením dle sjednaných platebních podmínek, což v řízení nebylo prokázáno, neopravňovalo to žalovaného ustát v provádění nedokončeného díla a v srpnu 2017 stavbu zcela opustit. Požadavek na řádné vyúčtování prací nelze hodnotit jako prodlení na straně žalobců vylučující prodlení žalovaného ve smyslu § 1968 o. z. A současně ani nebyl naplněn předpoklad ujednání v čl. X bod 10.3. SOD (obdobně § 2591 o. z.) o tom, že zhotovitel není v prodlení s realizací díla, nebude-li mu poskytnuta dostatečná součinnost objednatele a že o každém požadovaném termínu pro součinnost objednatele bude veden záznam ve stavebním deníku. Jak již bylo zmíněno, stavební deník žádný požadavek na součinnost neobsahoval (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 23 Cdo 495/2018).
12. Krajský soud nepřisvědčil rovněž námitce žalovaného, že zažalovaná pohledávka zcela zanikla započtením části ze splatné pohledávky žalovaného ve výši 388 624,95 Kč z titulu nedoplatku smluvených prací a dohodnutých víceprací. Žalovaný námitku započtení vznesl v odůvodnění odporu na č. l. 29 spisu. K existenci a výši pohledávky předložil přehledovou tabulku „stavební rozpočet, [REDAKCE]“ (č. l. 33 až 34 spisu). Tvrdil, že provedl značnou část sjednaných prací dle položkového rozpočtu a dále dohodnuté vícepráce v celkové ceně 743 624,95 Kč vč. DPH, na niž mu však žalobci zaplatili pouze 355 000 Kč na zálohách. K úhradě tak zbývá částka 388 624,95 Kč a z ní v rámci procesní obrany žalovaný uplatnil „část ve výši 145 817 Kč“ odpovídající výši zažalované částky. Za situace, kdy tabulka obsahovala zkrácený rozpis položek s „náklady dle skutečnosti“ 614 630,39 Kč celkem, hodnotou víceprací 173 445,06 Kč, za dopravné 20 tis. Kč a přesun hmot 12 tis. Kč, by byl

důvod k pochybnostem o určitosti takového zápočtu (viz kupř. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 565/2019). Zde se však jedná o pohledávku žalovaného, která je co do základu a výše sporná (nejistá), přičemž žalobci se dovolali relativní neplatnosti jednostranného započtení. Totiž zápočet odmítli prvně ve vyjádření ze dne 6. 3. 2019 na č. l. 47 an. spisu. Konkretizovali, proč nejde o vyčíslení provedených prací a dodávek žalovaného, nýbrž o účelově vykonstruovanou pohledávku pro účely tohoto řízení. Tedy rozporovali tuto pohledávku jako nejistou a neurčitou.

13. Okresní soud k započtení citoval zákonnou úpravu v ust. § 1982 a § 1987 o. z., podle jehož odst. 2 pohledávka nejistá nebo neurčitá k započtení způsobilá není. Poté v bodech 48 až 59 se zřetelem k okolnostem konkrétního případu a v souladu s judikatorními závěry plynoucími z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, zejména pak z rozsudku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 684/2020 a ze dne 1. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5711/2017, vyhodnotil pohledávku žalovaného jako ilikvidní. Tedy jako pohledávku, která je co do základu a výše sporná (nejistá) a jejíž uplatnění vůči žalobcům formou námitky započtení vyvolalo namísto jednoznačného, tj. oběma stranami sporu akceptovaného zániku vzájemných pohledávek v rozsahu, v jakém se kryjí, spory o existenci a výši aktivní pohledávky žalovaného.
14. Okresní soud vyložil, že sporná je samotná existence pohledávky sestávající z nedoplatku ceny smluvených prací, jež měl žalovaný dle vlastního tvrzení provést do výpovědi SOD a za nějaké z nich mu žalobci ještě dluží. Dle smlouvy však mohly být hrazeny jen v souladu s odsouhlaseným položkovým rozpočtem a na základě soupisu skutečně provedených prací a dodávek odsouhlaseného technickým dozorem objednatele a zhotovitelem ve stavebním deníku (čl. V bod 5.2. SOD). Takový soupis žalovaný dosud nepředložil. K tabulce žalovaného vznesli žalobci řadu výhrad (viz č. l. 69 spisu). Rovněž pokud žalovaný tvrdí, že je oprávněn požadovat po žalobcích náklady na dohodnuté vícepráce v celkové výši 173 445 Kč nad rámec sjednané ceny díla, nepředkládá smluvní dodatek dle čl. IV bod 4.4. SOD. Podle bodu 4.2. posledně cit. článku cena díla zahrnovala veškeré náklady potřebné k provedení díla, tj. pomocné práce, náklady včetně úhrady energií, vyklizení staveniště apod. Přesto žalovaný jako část pohledávky uplatnil náklady na dopravné a přesun hmot. Z toho plyne, že základ pohledávky žalovaného je sporný (nejistý). A dále je spornou též její výše, k níž žalovaný došel, avšak jednotlivé položky účtuje buď bez smluvního podkladu, nebo v rozporu se smlouvou. Okresní soud řádně zdůvodnil, proč důkazy, na jejichž neprovedení žalovaný poukazuje v odvolání, pro nadbytečnost neprovedl (viz bod 60 odůvodnění, č. l. 208 spisu). Ze všech výše uvedených důvodů krajský soud prvoinstanční rozsudek jako věcně správný potvrdil, když i závislý nákladový výrok je v souladu se zákonem (§ 219 o.s.ř.).
15. Podle § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o.s.ř. mají v odvolacím řízení zcela úspěšní žalobci právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které sestávají z odměny advokáta za dva úkony právní služby po 11 104 Kč při zastoupení dvou osob (vyjádření k odvolání, účast u jednání) a dvou paušálních náhrad po 300 Kč, dále cestovného z Liberce do Hradce Králové a zpět ve výši 1 783 Kč a náhrady za promeškaný čas v rozsahu 8 započatých půlhodin po 100 Kč (§ 7 bod 5, § 11 odst. 1 písm. g/, k/, § 12 odst. 4, § 13 odst. 1, 3, 4, § 14 odst. 1 písm. a/, odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. v platném znění; dle vyhl. č. 511/2021 Sb. ujetu celkem 200 km při spotřebě 8,8 l nafty/100 km, základní sazbě náhrady 4,70 Kč/km a ceně motorové nafty 47,90 Kč/litr). S připočtením DPH v sazbě 21 %, tj. 5 331 Kč (§ 137 odst. 3 o.s.ř.) nahradí žalovaný žalobcům celkem částku 30 718 Kč (§ 149 odst. 1, § 160 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem

vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.). Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu prostřednictvím Okresního soudu v Náchodě k Nejvyššímu soudu v Brně.

Hradec Králové 29. března 2022

Mgr. Martina Borovcová v. r.
předsedkyně senátu